

Marknadskontrollplan för Swedac Avdelningen för reglerad mätteknik 2020

Swedac

Tel: 0771-99 09 00, www.swedac.se
E-post: foramn.efternamn@swedac.se
Organisationsnr: 202100-3815
Bankgiro: 5617-4659

Huvudkontor

Postadress: Box 878, 501 15 Borås
Besöksadress: Österlånggatan 5
Fax: 033-10 13 92

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Rättslig grund	3
2.1 EU-lagstiftning samt nationella lagar och förordningar	3
2.2. Swedacs föreskrifter	4
2.3 WELMEC:s guider	5
3. Principer för urval av produkter att kontrollera	5
3.1 Omvärldsbevakning	5
3.2 Riskanalys	5
4. Kontrollmetoder	6
4.1 Proaktiva och reaktiva kontroller	6
4.2 Kontrollinsatser riktade mot näringsidkare	6
4.3 Informationsinsatser	7
5. Samverkan	7
6. Tidsperspektiv	7
7. Rapportering	7

1. Inledning

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) ansvarar för tillsyn/marknadskontroll inom området reglerad mätteknik. För detta arbete har Swedac slagit fast följande aktivitetsmål:

- att genom behovsanpassad regelgivning tillgodose marknadens krav på regler i syfte att skydda konsumenter och för att skapa konkurrens på lika villkor,
- att såväl företag som konsumenter känner till Swedacs regler och att det görs tillsyn och marknadskontroll av att dessa efterlevs,
- att genom samarbete inom EU, International Organisation of Legal Metrology (OIML), European co-operation in Legal Metrology (WELMEC) och Ädelmetallkonventionen skapa förutsättningar för en effektiv inre marknad och en fungerande internationell handel.

När det gäller marknadsövervakning av mätinstrument arbetar Swedac i huvudsak med tillsyn av mätinstrument som redan är satta på marknaden och tagna i drift. På detta sätt erhålls en indirekt övervakning av de instrument som finns på marknaden och är i bruk för en viss tillämpning.

När det gäller ädelmetallarbeten utövar Swedac marknadskontroll av ädelmetallarbeten i syfte att försöka säkerställa att de ädelmetallföremål som finns till försäljning håller uppgiven finhalt och är försedda med de stämplarslagen kräver så att konsumenterna kan handla tryggt och att konkurrens kan ske på lika villkor i branschen.

2. Rättslig grund

2.1 EU-lagstiftning samt nationella lagar och förordningar

Bestämmelser om marknadskontroll finns i

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 764/2008 av den 9 juli 2008 om förfaranden för tillämpning av vissa nationella tekniska regler på produkter som lagligen saluförts i en annan medlemsstat, vars genomförandebestämmelser finns i förordningen (2009:52) om kontaktpunkt och informationsförfaranden angående tillämpning av ömsesidigt erkännande av tekniska regler för produkter. Denna EU-förordning ersätts under 2020 av Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008. Den nya förordningen ska börja tillämpas den 19 april 2020,
- Rådets direktiv 76/211 EEG av den 20 januari 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färdigförpackning av vissa varor efter vikt eller volym,
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet, genomfört i Sverige genom produktsäkerhetslagen (2004:451) och produktsäkerhetsförordningen (2004:469),

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/32/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av mätinstrument (omarbetning), i lydelsen enligt kommissionens direktiv (EU) 2015/13
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/31/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av icke-automatiska vågar (omarbetning),
- Lagen (1999:779) om handel med ädelmetallarbeten samt förordningen (1999:780) om handel med ädelmetallarbeten.

Mer detaljerade regler om marknadskontroll och tillsyn för Swedacs del finns i bestämmelser om tillsyn i sektorslagstiftningen. I författningarna ges Swedac dels bemyndiganden att meddela närmare föreskrifter, dels mandat att utöva tillsyn och marknadskontroll.

2.2. Swedacs föreskrifter

Swedac har utfärdat föreskrifter för ett antal produkter som omfattas av Swedacs tillsyns- och föreskriftsansvar.

Direktiv 2014/32/EU genomförs genom:

- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:1) om mätinstrument
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:2) om vattenmätare
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:3) om gasmätare och volymomvandlare
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:4) om mätare för aktiv elenergi
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:5) om värmeenergimätare
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:6) om mätsystem för andra vätskor än vatten
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:7) om automatiska vågar
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:8) om taxametrar (omfattas inte av Swedacs tillsyn)
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:9) om längdmått och volymmått för utskänkning
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:10) om dimensionsmätinstrument
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2016:11) om avgasmätare.

Direktiv 2014/31/EU genomförs genom

- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2016:12) om icke-automatiska vågar.

Rådets direktiv 76/211 EEG genomförs genom

- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2017:1) om färdigförpackade varor.

2.3 WELMEC:s guider

WELMEC:s arbetsgrupp WG5 har tagit fram riktlinjer om marknads kontroll. Riktlinjerna utgår från kraven i direktiv 2014/32/EU om mätinstrument och direktiv 2014/31/EU om icke-automatiska vågar. Dessa riktlinjer syftar till att harmonisera medlemsstaternas marknads kontrollaktiviteter.

3. Principer för urval av produkter att kontrollera

3.1 Omvärldsbevakning

Bevakning inom området reglerad mätteknik sker både formellt och informellt. Det bör nämnas att Swedac deltar i OIML:s, WELMEC:s och Ädelmetall-konventionens arbete och får stora mängder information. Det sker ett löpande informationsutbyte inom organisationerna, såsom notifieringar, omröstningar, enkäter m.m. Övriga kanaler för omvärldsbevakning är främst följande källor:

- Swedacs tillsyns verksamhet av mätinstrument i drift
- mediabevakning via sökordtjänst,
- löpande kontakter med näringsliv och andra intressenter,
- samarbete med andra myndigheter.

Genom frågor från företag och allmänhet får Swedac information om hur marknadsförhållandena ser ut.

3.2 Riskanalys

Ädelmetallarbeten

Marknads kontroll på ädelmetallområdet syftar främst till att undersöka efterlevnaden av ädelmetallagstiftningen för att förhindra att ädelmetallarbeten som saknar föreskrivna stämplor eller innehåller undermängder av den ädla metallen släpps ut på marknaden. Det är viktigt att skydda konsumenterna från underhålliga ädelmetallarbeten och att förhindra att säljare/tillverkare skaffar sig konkurrensfördelar genom att inte följa reglerna. Krav på näringsidkare som yrkesmässigt handlar med ädelmetallarbeten av guld, silver, platina och palladium finns i lagen (1999:779) om handel med ädelmetallarbeten. Lagen kompletteras med förordningen (1999:780) om handel med ädelmetallarbeten samt Swedacs föreskrifter på området.

Inom området ädelmetallarbeten har under 2019, på grund av samlokaliseringen av myndigheten då verksamheten inom avdelningen för reglerad mätteknik flyttade från Stockholm till Borås, inte haft några tydliga planer. Trots detta har verksamheten genomfört en hel del tillsyn med kontroll av att handlare efterlever lagstiftningen.

Riskanalysen inom ädelmetallområdet ger att avvikelser i finhalten hos ädelmetallarbeten inte är något egentligt problem utan det är i första hand märkning av ädelmetallarbeten som inte följs.

Mätinstrument

På mätinstrumentområdet har Swedac under 2019 haft en liknande utmaning som inom ädelmetallområdet, dvs. att under det gångna året bygga upp verksamheten igen efter samlokaliseringen till Borås.

För 2020 ger en riskanalys vid handen att fortsatt prioritera resurser till att strukturera verksamheten och få ytterligare effektivitet i tillsyn och marknadskontroll i syfte att bättre klara uppdraget. Ett område som kommer att bevakas och utredas vidare under 2020 är energieffektivisering och energiomställning. Detta rör främst elmätare men kanske också gasmätare. Inom området färdigförpackningar kommer fortsatt kontroller att ge information om vad riskerna inom området finns.

4. Kontrollmetoder

4.1 Proaktiva och reaktiva kontroller

Swedac genomför proaktiv marknadskontroll i form av projekt eller kampanjer som är riktade mot tillverkare, importörer, distributörer eller användare av mätinstrument.

Reaktiva kontroller genomförs efter information om att det finns brister i något avseende. Information kan komma från interna kartläggningsprojekt/ tillsynsbesök av mätinstrument i drift, andra myndigheter, medlemsstater m.fl. eller tips från företag och allmänheten. Ofta innebär tillsynen av instrument i drift att även granska instrumentets ursprungliga märkning som tillverkaren är ansvarig för. I dessa fall vidtas åtgärder mot tillverkaren genom att begära in dokumentation.

4.2 Kontrollinsatser riktade mot näringsidkare

Kontroll av mätinstrument 2020

För **elmätare** kommer en marknadskontroll av att mätarna klarar temperaturkravet att genomföras. Löpande tillsyn enligt gängse rutin kommer att genomföras.

För **vattenmätare** kommer en marknadskontroll av några mätares egenskaper vid låga flöden och låga temperaturer att kontrolleras genom provning. Löpande tillsyn enligt gängse rutin kommer att genomföras.

För **värmemätare** finns ingen planerad marknadskontroll för 2020 men löpande tillsyn enligt gängse rutin kommer att genomföras.

För **vågar** planeras tillsyn av vågar som används vid torghandel att genomföras liksom en kontroll av hjullastarvågar. I övrigt kommer löpande tillsyn enligt gängse rutin att genomföras.

För **bränslemätdon** kommer en kontroll av bränslepumpar i Norrlands glesbygd att genomföras till sommaren 2020. Löpande tillsyn enligt gängse rutin kommer också att genomföras.

För **färdigförpackade varor** planeras en kontroll av att vågar som används vid färdigförpackning uppfyller gällande krav.

Kontroll av ädelmetaller

För **ädelmetallarbeten** planeras två marknadskontroller, en i butiker i Stockholmsområdet och en där kontroll av ädelmetallarbeten som säljs on-line.

4.3 Informationsinsatser

Under år 2019 planerar Swedac att:

- Skapa forum på Swedacs-hemsida för en mer dynamisk kommunikation med branscher och andra aktörer inom våra respektive områden i syfte att bli en närvarande och mer relevant myndighet.
- Genomföra en dag där vi samlar aktörer inom området för av vattenmätare.
- Återupprepa vågdagen där vi samlar branschens aktörer för information och dialog.
- Delta på relevanta mässor och konferenser, gärna som presentatörer eller utställare.

5. Samverkan

Förutom Swedacs deltagande i marknadskontrollrådet fortsätter deltagandet i arbetsgruppen för tullrelaterade frågor. Gruppens syfte är att kartlägga och klargöra lagliga förutsättningar för aktörer som har för avsikt att importera produkter som ursprungligen inte är avsedda för den inre marknaden.

Swedac fortsätter också att samarbeta med andra marknadskontrollmyndigheter inom ramen för WELMECs WG 5 och i andra arbetsgrupper i WELMEC som arbetar med specifika instrument.

6. Tidsperspektiv

De flesta kontroller kommer att båda påbörjas och slutföras inom 2020 men för några kontroller kommer avslut att ske först under 2021.

7. Rapportering

Swedac redovisar resultatet från aktiviteter i Marknadskontrollrådet och till berörda arbetsgrupper inom WELMEC där arbetsgrupp WELMEC WG5 fungerar som AdCo-grupp på området. I tillämpliga fall kommer också information via hemsida och pressmeddelanden att förekomma.